

Søsterkirkesolidaritet i pandemitider: Revidert plan for besøk fra Den norske kirke 2020-2021

Mellomkirkelig råd, november 2020

Dette er en revidert utgave av den opprinnelige *Plan for besøk fra Den norske kirke 2020-2021: Delegasjonsreiser fra Mellomkirkelig råd/Kirkerådet og Bispemøtet 2020-2021*, vedtatt av Mellomkirkelig råd i september 2019.

1. En ny situasjon

COVID 19-pandemien har vanskeliggjort gjennomføring av «Plan for besøk fra Den norske kirke 2020-2021» som ble vedtatt av Mellomkirkelig råd i september 2019. Reisevirksomhet er stanset, men behovet for å vise solidaritet med kirker i vanskelige situasjoner er kanskje større enn noen gang. Vi må tenke nytt, og samtidig legge planer som er mer fleksible enn før. Denne planen skisserer noen alternativ til de planlagte solidaritetsreisene, med utgangspunkt i at også 2021 blir et år hvor fysiske delegasjonsreiser blir vanskelig.

Under COVID 19-pandemien, er mange grupper som allerede var utsatt er blitt mer utsatt, samtidig som de kan være mer isolert. Dette kan også gjelde våre søsterkirker. Da blir de grunnleggende sidene ved solidaritetsbesøk enda mer viktig; å vise våre søsterkirker at de ikke er glemt.

Prioriteringene som ble gjort i den opprinnelige planen foreslås i all hovedsak opprettholdt. Landene som var planlagt besøkt eller vurdert besøkt i 2020 eller 2021, er alle rammet av pandemien, som har kommet på toppen av de utfordringene de sto i før pandemien. Dette gjelder Syria, Palestina/Israel/Jordan og Zimbabwe, og i enda større grad Brasil og India. Prioriteringene er dermed ikke endret, men justeringer er gjort med tanke på hva som er gjennomførbart.

Noen typer reiser vil antagelig kunne la seg gjennomføre. Preses og Internasjonal direktør er invitert til Etiopia av Kirkens Nødhjelp i andre halvdel av 2021, for møter med ledelsen i den etiopisk-ortodokse kirken. Dette er et besøk vi regner med vil kunne gjennomføres, selvsagt med forbehold om retningslinjer og smittesituasjon på det tidspunktet. Skulle situasjonen bedre seg raskt, f.eks. gjennom vaksinerings eller medisinerings, vil vi selvfølgelig igjen begynne å planlegge de reiser i henhold til prioriteringene i planen.

2. Digitale alternativ til reiser

Som alternativ til fysiske delegasjonsreiser foreslår vi to typer digitale møtepunkt:

2.1. Digitale delegasjonsreiser

Raskt økende digital kompetanse og økt utbredelse av digitale verktøy, åpner nye muligheter for fellesskap på nett. I en diskusjon i KISP kom ideen opp om digitale delegasjonsreiser. Dette tenker vi som et opplegg der en delegasjon setter av for eksempel fire-fem dager, og hvor en norsk organisasjon som har folk på bakken i aktuelle land kan tilrettelegge der for et digitalt program som i stor grad kan tilsvare et program man ville hatt på en fysisk

delegasjonsreise. Et slikt program vil inneholde møter med kirkeledere, menigheter og organisasjoner, besøk til diakonale prosjekter, deltakelse i gudstjenester mm. Vi ser for oss at vi gjennomfører minst én digital delegasjonsreise i første halvdel av 2021, og én i andre halvdel av 2021.

Siden dette er et nytt format, vil erfaringsinnhenting være en viktig del av gjennomføringen, og kunne føre til justeringer underveis. Gjennom erfaring med dette opplegget vil vi også vurdere hva en naturlig oppfølging av et slikt opplegg blir. I utgangspunktet vil ikke et slikt opplegg erstatte en fysisk reise, og det er naturlig å tenke at vi fortsatt planlegger for et fysisk delegasjonsbesøk når mulighetene kommer for det. Samtidig vil disse erfaringene også kunne gi viktige bidrag inn i en overgang til færre flyreiser i tråd med Den norske kirkes reisepolicy og behovet for å begrense klimautslipp fra flyreiser.

2.2. Digitale kirkeledermøter

Der digitale delegasjonsreiser – på samme måte som fysiske delegasjonsreiser – krever mye tid til planlegging og gjennomføring, er digitale kirkeledermøter tenkt som en mer intensiv, mindre tidkrevende og mer temafokusert form for gjensidig kontakt og oppdatering. Et slikt møte kan typisk være på 2-3 timer. Vi tenker delegasjonen kan bestå av en tilsvarende, representativ delegasjon av ledere og fagansvarlige i Dnk som gjennomfører et digitalt møte med ledelsen i det aktuelle kirkesamfunn eller økumeniske fellesskap vi ønsker å besøke.

Digitale kirkeledermøter er i utgangspunktet tenkt som engangsmøter, men kan også finne sted med jevne mellomrom dersom det er et felles behov for det. De kan også tenkes i sammenheng med delegasjonsreiser (oppfølging eller planlegging).

3. Prioriterte land

3.1. Syria

Status før pandemien: Delegasjonsbesøk til Syria var planlagt 20.-25. mai, med biskop Atle Sommerfeldt og MKR GS Berit Hagen Agøy, i samarbeid med KN og i dialog med Fr Alexi i GOPA-DERD, som blant annet hadde satt opp møte med Patriark John X i GOPA.

Status:

- Fr. Alexi, leder av GOPA-DERD siden 2015, døde i august av COVID 19. Vi ønsker å etablere kontakt med den nye ledelsen i GOPA-DERD og vise vår fortsatte støtte og solidaritet.
- Det vurderes ikke som realistisk å gjennomføre fysisk delegasjonsreise i løpet av 2021.
- Mellomkirkelig råd er i dialog med Kirkens Nødhjelp, som nå er registrert i Syria og i ferd med å etablere kontor i Damaskus, om muligheten for å gjennomføre en digital delegasjonsreise til Syria i løpet av våren 2020.

Vertskap: KN i Syria/Libanon

Besøk til: GOPA, GOPA-DERD, andre kirker, KNs arbeid og partnere

Begrunnelse: Begrunnelsen for å prioritere Syria er at kirkene i Syria, i likhet med samfunnet og folket for øvrig, er i en ekstremt krevende situasjon etter åtte år med brutal krig og

terrorisme, og COVID-19 har gjort situasjonen mer uoversiktlig og uforutsigbar. Mellomkirkelig råd har fulgt utviklingen i Syria siden krigens start i 2011 gjennom Kirkens Nødhjelps og Kirkenes Verdensråds arbeid. Den norske kirkes menigheter har deltatt i forbønn og innsamling til KNs humanitære arbeid i Syria og for syriske flyktninger.

Formål: Gjennom den digitale delegasjonsreisen ønsker vi å:

- vise solidaritet med kirkene i Syria
- utforske hvordan vi kan støtte kirkene og folket i landet
- bidra til økt oppmerksomhet om situasjonen nå: Vi vil vurdere om norske medier bør inviteres inn på noen møter, og/eller å tilby intervju med norske og syriske deltakere.

Det er også aktuelt å legge inn møter med Middle East Council of Churches og andre aktører i Beirut med arbeid i Syria.

3.2. Palestina/Israel/Jordan

Status før pandemien: Offisiell delegasjonsreise ble vurdert for 2020, men det var ikke satt noen dato.

Status:

- Dnk har hatt nær kontakt med Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL) gjennom koronatiden, og blant annet tilrettelagt for en innsamlingsaksjon initiert av Borg og Nidaros bispedømmer
- Digital delegasjonsreise vil vurderes for 2021. Dersom det ikke lar seg gjøre å gjennomføre digital delegasjonsreise til Syria i første halvdel av 2021, kan Palestina/Israel/Jordan være et alternativ.

Vertskap/tilrettelegger: Den lutherske kirken (ELCJHL) er vår søsterkirke og naturlige offisielt vertskap for et digitalt besøk. Det kan vurderes om Kirkens Nødhjelps kontor (joint DCA/NCA office) og/eller LVF i Jerusalem kan forespørres om å bistå med tilrettelegging.

Formål: Uttrykke solidaritet og holde tett kontakt med en kirke som lever i en svært presset situasjon.

Begrunnelse: Mellomkirkelig råds stab deltar årlig på det årlige partnernøtet (Cocop), som i 2020 ble avholdt digitalt, og har generelt en god del kontakt både med kirken og med andre aktører i Palestina og Israel. Men det er lenge siden det har vært et offisielt delegasjonsbesøk fra Den norske kirke til Israel og Palestina. De palestinske kristne opplever at omverdenen i mindre grad bryr seg om Palestina nå, men situasjonen de kristne lever i, er svært vanskelig. Delegasjonen bør også «besøke» menigheten i Amman og pilegrimssenteret ved Jordan.

3.3. Brasil

Status før pandemien: Opprinnelig reiseplan sier at MKR vil vurdere et besøk i andre halvdel av 2020, eller i 2021.

Status:

- Brasil er hardt rammet av pandemien. Det forsterker behovet for solidaritet, men gjør fysisk besøk lite realistisk i denne perioden.
- Det er ikke tatt opp samtale med den lutherske kirken om delegasjonsreise, og vi har heller ikke norske organisasjoner på bakken i Brasil som kan tilrettelegge dette
- Vi kan vurdere muligheten for en digital delegasjonsreise som brasilianske partnere selv fasiliteter på deres side. Dette kan være naturlig å jobbe med etter vi har innhentet erfaringer fra digitale reiser til Syria og/eller Palestina/Israel/Jordan.
- Et naturlig første steg er å arrangere et digitalt kirkeledermøte i løpet av første halvdel av 2021

Vertskap: Den lutherske kirken i Brasil

Begrunnelse: Den lutherske kirken i Brasil er en av Den norske kirkes tre søsterkirker, og det er en tett kontakt mellom de to kirkene, et samarbeid som også inkluderer kirkelige utdanningsinstitusjoner. I tillegg har Sjømannskirken en langvarig tilstedeværelse i Brasil, (men per i dag ikke med fast personell). Etter valget av høyrepopulisten Jair Bolsonaro som president i 2018, opplever mange at det er en kritisk situasjon, særlig for urfolk, fattige, for regnskogen og miljøet. Pandemien har skapt forsterket uro.

Formål: I tillegg til solidaritets- og vennskapsaspektet, ønsker Mellomkirkelig råd å benytte seg av de kontaktene vi har i Brasil, for å bidra til økt forståelse av utviklingen i Brasil og også landets internasjonale rolle. Aktuelle tema er regnskog, urfolksrettigheter, ulikhet, Frykt ikke/XRP (xenofobi, rasisme og populisme), demokrati, konsekvenser og håndtering av pandemien.

3.4. Zimbabwe

Status før pandemien: Ifølge opprinnelig plan skulle MKR vil undersøke muligheten for et besøk i andre halvdel av 2020 eller i 2021.

Status:

- Zimbabwe er i dyp politisk og økonomisk krise, og er i tillegg rammet av pandemien
- Det er foreløpig ikke aktuelt å arrangere fysisk delegasjonsreise til Zimbabwe
- Digital delegasjonsreise kan vurderes for 2021. Det kan også være det vil åpne seg muligheter for fysisk reise i løpet av året eller i 2022.

Vertskap: Det økumeniske kirkerådet (Zimbabwe Council of Churches) og den lutherske kirken

Begrunnelse: I tiden etter Mugabes fall i slutten av 2017 har det økumeniske kirkerådet i Zimbabwe (ZCC) tatt en lederrolle i det sivile samfunn for å kreve ansvarlig styring og en inkluderende nasjonal dialog. Kirkens Nødhjelp har støttet kirkerådet gjennom mange år og støtter også andre sivilsamfunnsaktører i Zimbabwe som jobber for ansvarlig styring og ressursfordeling. Svenska kyrkan har en langvarig nær relasjon til den lutherske kirken i Zimbabwe, og har de siste årene også styrket sitt bistandsarbeid i landet, og har en stedlig representant i Harare.

Formål: Mellomkirkelig råd ønsker med en reise, eller en «digital reise» å vise solidaritet med kirkene i Zimbabwe, samt å bidra til et konstruktivt norsk engasjement overfor Zimbabwe, i en tid preget av økonomisk, sosial og politisk krise. Kirkens Nødhjelp og Svenska kyrkan er naturlige samarbeidspartnere.

3.5. India

Status før pandemien: Ifølge opprinnelig plan ønsket Mellomkirkelig råd å planlegge for en delegasjonsreise til India i løpet av 2020-2021.

Stauts:

- India er i likhet med Brasil hardt rammet, og det er lite sannsynlig at et fysisk besøk er realistisk i 2021.
- Et mulig første steg kan være ett eller flere digitale kirkeledermøter hvor man også sonderer mulighetene for en fremtidig fysisk eller digitalt besøk

Vertskap: Det økumeniske kirkerådet og Den lutherske kirken

Formål: Vi ønsker å vise solidaritet med indiske kristne og daliter som lever i et samfunn med sterk kastediskriminering, vold mot daliter og religiøse minoriteter, og press på trosfriheten. Vi vil skape oppmerksomhet om menneskerettighetssituasjonen i India overfor folk og beslutningstakere i Norge, og ta til orde for at økt næringslivssamarbeid må ledsages av et sterkere menneskerettighetsengasjement.

Begrunnelse:

Mellomkirkelig råd har fulgt India blant annet gjennom Det norske menneskerettighetsfond, International Dalit Solidarity Network, i kontakt med det økumeniske kirkerådet i India og i samarbeid med Normisjon. Vi har tett dialog med både Normisjon og Stefanusalliansen om situasjonen for daliter og for kristne i India, og disse ønsker et tettere samarbeid med Den norske kirke om trosfrihet i India. Både trosfrihet, kastediskriminering, bærekraftsmålene, næringslivets menneskerettighetsansvar og slaveri kan være aktuelle tema for et besøk til India.

India er på den ene siden preget av sterk vekst og framgang, på den andre siden av stor ulikhet og av vold mellom grupper, noe som ikke minst går ut over daliter (såkalte kasteløse), muslimer, kristne og andre minoriteter. Den norske regjeringen kom i 2019 med en ny strategi for samarbeidet med India som legger vekt på økt næringslivssamarbeid, men som er svak på menneskerettigheter.

I forbindelse med et besøk til India bør det også vurderes å se på situasjonen i Kashmir, forholdet mellom India og Pakistan og den spente regionale situasjonen.

Det bør vurderes å gjøre et besøk til India interreligiøst.

3.6. Russland

Status før pandemien: Opprinnelig plan sier at vi vil undersøke muligheten for besøk til Russland i 2021

Status: Det er ikke startet sonderinger mtp en slik reise enda. Det er naturlig å bruke 2021 til å vurdere muligheter for en delegasjonsreise når det igjen blir mulig å reise. Det kan vurderes å legge opp til digitale møtepunkter i løpet av 2021.

Vertskap: ?

Formål: Bruke kontakten gjennom Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen til å utforske muligheter for tilnærming til Den russisk-ortodokse kirke og Russland.

Begrunnelse: På grunn av den teologiske utviklingen i Den norske kirke fra 2007 vedrørende synet på samkjønnet samliv, har det vært vanskelig å opprettholde en bilateral kontakt med ledelsen i Den russisk-ortodokse kirke. Den viktigste kontakten nå er gjennom Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen.

Det er ønskelig å undersøke muligheter for tilnærming til Russland. Dette kan gjøres sammen med økumeniske organisasjoner og norske organisasjoner med arbeid i Russland. Det er etter hvert mange ortodokse i Norge, noe som også er en grunn til nærmere samarbeid med Den russisk-ortodokse kirke i Russland. En reise vil naturligvis også inkludere besøk til den lutherske kirken.

3.7.Hellas

Status før pandemien: Ifølge opprinnelig plan er Hellas på listen over land som kan vurderes for besøk hvis muligheter åpner seg, eller fra 2022.

Status: Den prekære situasjonen for flyktninger i Hellas, og det presset landet er under gjennom fortsatt ankomst av båtflyktninger, gjør at behovet for solidaritet med kirker i Hellas er ytterligere forsterket gjennom 2020. Vi vil derfor se på muligheter for å sette opp digitale kirkeledermøter i 2021.

3.8. Andre aktuelle land

Andre land som bør vurderes for delegasjonsreiser eller digitale møtepunkt:

Ungarn, USA, Italia, Nigeria, Irak, Kina.

4. Aktuelle gjenbesøk/besøk til Den norske kirke

- Når smittesituasjonen tillater det, vil vi forsøker å få til et gjenbesøk fra Church of **Pakistan** etter besøket i Pakistan i 2017, der preses og Mellomkirkelig råds generalsekretær deltok sammen med Kirkens Nødhjelp.
- Når fysiske delegasjonsreiser fastsettes, vil vi, i forståelse med vertskapet, legge opp til gjenbesøk etter 1-2 år.

5. Gjennomførte delegasjonsbesøk 2017-2019:

2017: Besøk til **Pakistan** (preses, MKRs generalsekretær, KN)

2018: Besøk til **Sør-Afrika** (Oslo biskop, MKRs leder, generalsekretær og to fra stab)

2019: Besøk til **Egypt**: Bispemøtet (alle 12 biskoper), MKRs generalsekretær. Studie- og solidaritetsbesøk.

2019: Besøk til **Sri Lanka** (Oslo biskop og MKRs assisterende GS med biskop, Oslo katolske bispedømme, Caritas, muslimske og hindu-representanter for sri lankisk diaspora)

6. Planlagte delegasjonsbesøk og andre reiser fra nasjonalt plan:

2021 (november): Besøk til **Etiopia** (preses, MKRs generalsekretær, KN)

7. Oppsummering: Planer for 2021:

- **Fysisk besøk**: Preses og internasjonale direktør planlegger å besøke Etiopia i 2021 etter invitasjon fra Kirkens Nødhjelp
- **Digitale delegasjonsreiser** planlegges for Syria og Palestina/Israel/Jordan, og vurderes for Brasil og Zimbabwe
- **Digitale kirkeledermøter** planlegges for Brasil og Zimbabwe, og vurderes for India. Det kan også vurderes å arrangere digitale kirkeledermøter som oppfølging av tidligere besøk til Pakistan, Sør-Afrika, Egypt og Sri Lanka.